COUPLES IN SEARCH OF THE LOST PARADISE

Gavril Vasile Băban
PhD. Student, Tehnical University of Cluj-Napoca

Abstract:The concept of Paradise is one with ontologic reverberations, and it illustrates a magical place, defined by berfect harmony, a place that has always been present in every human culture and civilization.
According to the mosaic and christian teachings regarding the creation of the man, the so called perfect couple represents the duo that, after having lost their privileged status, must overcome a series of challenges in order to rediscover the lost paradise.

Keywords: paradise, topos, paradise couple, classic, romantic.

Paradisul este un termen cu valenţe fermecătoare[1], un spaţiu care te transpune într-un context cu valori ancestrale şi transformatoare în acelaşi timp.

Paradisul edenic este locul în care cuplul primordial are parte de experimentul întâlnirii cu Creatorul, are parte de experienţa conştientizării existenţei dar şi de transformarea cauzată de alegerile făcute.*Paradisul îndrăgostiţilor*trimite la acele situaţii şi contexte intime, acele momente petrecute într-o stare de încredere deplină a reprezentanţilor cuplului, context în care să nu fie implicat niciun factor perturbator sau care să creeze vibraţii distructive.

Iubirea[2], ca perspective ontologice şi forme de manifestare conştiente trimite la cel puţin două abordări distincte: telurică sau supranaturală, ideală - *agape* şi experimentală, kinestezică, palpabilă sau carnală – *eros*.

1. Agape - iubirea ideală

Iubirea este Lumina care îi luminează pe cei ce o oferă şi o primesc. Iubirea este gravitaţie, deoarece îi face pe unii oameni să se simtă atraşi de alţii. Iubirea e putere, deoarece multiplică tot ce avem mai bun şi oferă umanităţii şansa de a nu pieri în propriul egoism orb. Iubirea expune şi revelează. Pentru iubire noi trăim şi murim. Iubirea e Dumnezeu şi Dumnezeu este Iubire[3].

Iubirea este înrudirea omului cu Dumnezeu. Ea uneşte[4] la maxim persoanele umane fără să le confunde. În iubire se arată plenitudinea existenţei.[5]

2. Eros- iubirea carnală

Dintre toate zeităţile mitologiilor antice ale lumii, *Eros*[6] este probabil cel mai cunoscut zeu. Eros[7] este zeul grec al iubirii şi al dorinţei.

1 Termenul grecesc „farmacheo” are înţeles original principal de *a vindeca*, dar are şi un sens secundar - *a învălui*, a crea o stare de confuzie - sensul secundar fiind cel care primează în această explicaţie având scopul de a reda însuşirile toposului paradisiac.

2 Dicţionarul Explicativ al Limbii Române (ediţia a II-a revăzută şi adăugită), Autor: Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic Gold, Anul apariţiei: 2012. - Definiţia din DEX este următoarea: „IUBIRE, iubiri, Faptul de a (se) iubi; sentiment de dragoste faţă de o persoană; relaţie de dragoste; amor, iubit. Sentiment de afecţiune (şi admiraţie) pentru cineva sau ceva. – V. iubi.”

3 http://www.marian-rujoiu.ro/ce-este-iubirea (Data accesării: 20.12.2015)

4 Sintagma utilizată evidenţiază relaţia perfect armonizată din cuplul ideal.

5 http://enciclopedie.citatepedia.ro/index.php?c=iubire - Dumitru Stăniloae, (Data accesării: 21.12.2015)

6 *** Dicţionarul Explicativ al Limbii Române (ediţia a II-a revăzută şi adăugită), Autor: Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic Gold, Anul apariţiei: 2009. - Definiţia termenului ÉROS: s. n. (Livr.) Ansamblul dorinţelor sexuale, considerate din punct de vedere psihanalitic; libido. – Din fr. éros.

BDD-A27479 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:32 UTC)

Legendele ne relatează mai multe variante ale apariţitei pe pământ a lui Eros. Unele afirmă că Eros, forţa fundamentală a apropierii, este responsabil de coeziunea lumii şi de continuarea vieţii. Iniţial era un zeu primordial, înainte de a fi adus la starea de copil bucălat ce arunca săgeţi pretutindeni. Contemporan al Haosului, a existat înainte de Cronos şi de fiul său Zeus.A ieşit din oul care, despicându-se, a format Pământul şi acoperişul său, cerul. El este responsabil de apropierea dintre Geea (Terra) şi Uranus (Cerul), din care vor veni pe lume Ocean, Tethis, Ceos şi Cronos. Dar aceste îmbrăţişări sunt atât de puternice, încât niciuna dintre progenituri nu poate vedea lumina zilei până ce Cronos retează sexul tatălui său.

Eros reprezintă dorinţa, forţa instinctului, violenţa sexuală. Alte legendele afirmă ca Eros ar fi rodul legăturii extraconjugale şi incestuase a Afroditei împreună cu Ares, sau cu Hefaistos ori cu Hermes.

Sunt mai mult decât cunoscute acţiunile lui Eros de a trage cu o săgeată în diverse persoane. Acesta trage cu arcul în timp ce este legat la ochi, iar persoanele lovite cu săgeta sa se îndrăgostesc pe loc, independent de voinţa lor. Acţiunile sale nu par mereu benefice: tulbură raţiunea, paralizează voinţa, inspiră capricii amoroase, înnoadă şi desnoadă intrigi.

Zeu al dragostei, al iubirii, Eros împarte în toate părţile dragostea, lovind inimile muritorilor cu săgeţile sale. Chiar dacă este stăpânul dragostei, acest lucru nu îl va împiedica să se îndrăgostească de Suflet (Psiheea). Psiheea era atât de frumoasă încât îi înspăimânta pe toţi tinerii şi nu putea să-şi găsească un soţ. Oracolul îi recomandă să se ducă pe o stâncă, de unde un monstru o va lua de soţie. După ce a acceptat, Psiheea a fost dusă într-un palat minunat unde a trăit fericită alături de soţul său, pe care însă nu avea voie să-l vadă. Însă într-o zi, aceasta ascunde o lampă cu ajutorul căreia şi-a văzut soţul. Nu era nici un monstru, era chiar Eros. Acesta dispare imediat, iar fata trece prin chinuri cumplite. Neputând să o uite, Eros o duce pe aceasta în Olimp în timp ce doarme şi îi cere lui Zeus să-i căsătorească.

Deşi nu a existat în Grecia un cult considerabil al lui Eros, putem afirma că venerarea lui Eros a dăinuit chiar şi până în zilele noastre. Este singurul zeu care a fost celebrat şi venerat încă din cele mai vechi timpuri, dar care este celebrat şi în prezent. Eros (Dragostea) este mai degrabă trăit decât cinstit.

Zeul acesta este cel care reprezintă dragostea carnală, aspect secundar al iubirii, acea forţă care a mişcat lumea încă din timpuri străvechi[8].

Anticii greci considerau că natura este constituită din forme imperfecte, iar scriitorul trebuie să creeze tipuri generale, perfecte, evitând cazurile individuale, luate din realitatea înconjurătoare. Un asemenea punct de vedere a stat la baza poeticilor antice, precum şi la baza clasicismului francez. Achile era întruchiparea exemplară a eroului perfect; personajele din teatrul francez al secolului al XVII-lea erau tipuri general-valabile, întruchipând diferite virtuţi sau defecte general-umane. Frumuseţea consta în reprezentarea tipului general, în afara particularului, a accidentalului.

În Evul Mediu, perfecţiunea ţinea de divinitate. Dumnezeu era izvorul desăvârşirii absolute, iar natura, creaţia sa, era alcătuită din forme perfecte. Frumosul natural era un dat divin, în afara voinţei umane, iar omul, în tentativele sale, crea imitaţii imperfecte. În secolul XVIII şi XIX, frumosul natural şi frumosul estetic se identifică, natura fiind cadru, dar şi stare de suflet.

În cazul lui Jean Jacques Rousseau, natura e curativă, revigoratoare, mediul prielnic de formare a personalităţii umane, armonioase. Ea îl purifică pe om prin contemplarea formelor perfecte, în totală opoziţie cu deziluziile vieţii cotidiene.

---

7 *** Marele Dicţionar de Neologisme, Autor: Florin Marcu, Editură: Editura Saeculum, Anul apariţiei: 2000. - ÉROS s. n. 1. dragoste, iubire; (spec.) dragoste senzuală; motiv erotic în literatură. 2. ansamblul dorinţelor sexuale, considerate din punct de vedere psihanalitic; libido. Ansamblul instinctelor de conservare şi perpetuare. (< fr. éros /1/, germ. Eros)

8http://articole.famouswhy.ro/zeul_eros - (Data accesării 10.01.2016)

BDD-A27479 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:32 UTC)

Romanticii văd în natură forme de frumuseţe absolută, natura fiind prezentată ca un spaţiu ideal. La Eminescu, ea participă la sublinierea stărilor de spirit, iar, prin personificare, ea sublimează sentimentul de fericire.

Societatea actuală, atât în spațiul public cât și în majoritatea cercurilor academice acuză acel *modus vivendi* fundamentat pe principiile creștine. În contextul în care membrii acestora[9] dezbat aspecte legate de principile care stau la baza relațiilor dintre cuplurile reprezentate de binomul bărbat-femeie, respectiv soț-soție sunt elementele asupra cărora se pronunță cu prea multă ușurință vreau să ne concentrăm atenția și să clarificăm înțelesul pe care îl au în realitate. Aborbarea noastră se va ancora în perspectivele religioase creștine preluate din conceptele mozaice, acea religie monoteistă care stă la baza religiei creștine, în iudaism fiind foarte clar definite responsabilitățile pe care le au reprezentanții cuplului paradisiac.

1. Adam şi Eva – perspective fundamentale (biblice/iudaice)

Orice relaţie interumană este precedată de raportul dintre două persoane. Adam a fost cel dintâi creat, a fost cel care a dat nume vieţuitoarelor şi le-a luat în stăpânire. A urmat Eva, creată dintr-un *element nobil,* nu ca Adam (addamah – pământ) şi a fost recunoscută de Adam ca o fiinţă egală[10].

Eva este fiinţa creată de Dumnezeu care a şi auzit cuvântul divin[11]. Un înţelept aprecia că este, astfel, un interlocutor al lui Dumnezeu. Această stare este în esenţă o demnitate dobândită, ce nu mai poate fi pierdută. Alături de partenerul biologic (bărbat), relaţia este de egalitate şi chiar se poate confrunta cu el.

În legendă[12], apare menţiunea că Eva era aşteptată, răspundea dorinţelor lui Adam. Dar menirea Evei nu era *pentru nevoi biologice în numele unei pretinse necesităţi naturale. Nenorocririle pe care le-a cauzat, indică deja un rău social, de care este responsabil bărbatul şi de care nu pot fi incriminate un destin, o natură umană, un Dumnezeu.*

Femeia este o totalitate ce împlineşte bărbatul. În acest sens, există discuţia de şcoală dintre Rav şi Samuel[13], în privinţa creării Evei. *A ieşit din coasta lui Adam?* Coastă putea fi o latură, o parte a lui Adam. Dumnezeu l-a creat pe Adam, ca pe o fiinţă cu două chipuri şi le-a separat. (*badal).* Adam era androgin. În timpul somnului lui Adam, a fost creată Eva.

În ebraică, Eva este numită *hava* (*termen care are aceeaşi rădăcină ca şi* ***hai****, adică viaţă*), Eva este mama tuturor celor vii. (Geneza 3,20) *Şi a pus Adam femeii sale numele Eva, adică viaţa, pentru că ea era să fie mama tuturor celor vii.* Potrivit etimologiei rabinice[14], numele este apropiat de termenul aramaic *şarpe*, deoarece este sedusă de şarpe. Femeia seduce bărbatul şi, astfel, este *şarpele* în cazul bărbatului. În Geneza 3.6, se precizează: *De aceea femeia socotind că rodul pomului este bun de mâncat şi plăcut ochilor la vedere şi*

[9] George Pruteanu (http://www.pruteanu.ro/CroniciLiterare/320parvulescu.htm) face referiri concrete la faptul că la baza abordărilor misogine ar sta conecptele religioase din antichitate și în special cele creștine. Situația nu este așa în realiatea concretă, *de jure* sau *de facto,* ci este vorba de o interpretare eronată, uneori tendențioasă a conceptelor definiitorii prin răsturnarea și inversarea valorilor reale argumentate de fapte accidentale, comportamente greșit interpretate sau chiar implementate.

[10] http://www.bucurestiivechisinoi.ro/2011/02/adam-si-eva-caderea-consecinte-pentru/ -(Data accesării: 12.10.2017)

[11] Talmud = corpus ce se află la baza autorității legilor și tradițiilor evreiești pe o perioadă de șapte secole, aproximativ din anul 200 î.Hr. până în anul 500 d.Hr. în Ereț Israel și Babilonia. Cuprinde Mișna și Ghemara (discuțiile rabinice ale Mișnei). Sunt două Talmuduri, cel din Ierusalim (sau Palestinian) și Taludul Babilonian. (Talmud Bavli). Vreme de secole, Talmudul din Ierusalim a fost neglijat. Talmudul din Babilon s-a identificat cu termenul de Talmud. Noțiunea de Ghemara s-a aplicat acestei lucrări integral. Biserica catolică a cenzurat Talmudul în secolul al XVI-lea, cenzorii au înlocuit termenul de Talmud cu cel de Ghemara. O altă denumire specific Talmudului este șas, acronimul ebraic pentru cele șase ordine ale Mișnei (șisa sedarim).

[12] Care legendă? Golemul - În tradițiile, legendele și superstițiile ebraice, golemul este o creatură zămislită prin magie, adeseori pentru a sluji pe cel care l-a plămădit. http://www.diane.ro/2016/02/golemul-legende-si-superstitii.html , (Data accesării: 12.10.2017)

[13] Care școală și cine sunt ei? https://sites.google.com/site/marilereligiialelu/iudaism/torah-talmudul/genezabereshit, (Data accesării: 12.10.2017)

[14] http://www.webdex.ro/online/dictionar/rabinii - (Data accesării: 12.10.2017)

BDD-A27479 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:32 UTC)

vrednic de dorit, pentru că dă ştiinţă, a luat din el şi a mâncat şi a dat bărbatului său şi a mâncat şi el." Din acest text, se pare că aspectul ispitei sau al seducerii bărbatului nu apare. Aceeaşi rădăcină are şi o divinitate feniciană cu formă de şarpe. Adam este acela care dă numele femeii, deoarece era *işa*.

Sunt două povestiri ale creaţiei în textul Genezei. Cercetătorii le atribuie unor surse diferite. Femeia este prezentată diferit. Prima modalitate este de egalitate cu bărbatul şi în cea de a doua de inferioritate faţă de bărbat.

În tradiţia evreiască, sunt prezente aceste două perspective. Femeia egală bărbatului şi femeia, ca persoană inferioară acestuia, uneori cu valenţe demonice şi cauza tuturor relelor din lume. În Midraş, apare construcţia *Atunci când Eva a fost creată, Satan a fost creat odată cu ea.* (Geneza R.17:6)

Femeia egală bărbatului

1. Conform primei relatări femeia este creată simultan cu bărbatul, numele este generic *adam*. Adam semnifică în ebraică *om*, în asiriană *adamu* corespunde verbului *a face*, în ebraică *adam*, a fi roşu şi *adamah* este pământ. După cum apare în Geneza 1:27, *bărbat şi femeie i-a făcut* omenirea este, în complementaritatea ei, oglindirea divinităţii.

În Midraş[15], apare faptul că atunci când se unesc *iş* (*alef-iod-şin*), adică *bărbatul***,** şi *işa* (*alef-şin-he*) *femeia*, şi prezenţa divină se află în mijlocul lor (simbolizată de *literele iod şi he*) unirea celor doi va fi veşnică. În cazul în care prezenţa divină este absentă, unirea celor doi va fi arsă de foc (*eş* – cele două litere rămase după eliminarea din Tetragrama a *lui iod şi* a lui *he*).

În Geneza (R. 8:1), rabinii pledează pentru faptul că prima fiinţă umană era androgină, adună cele două principii, feminin şi masculin. Acestea au fost separate şi acum doresc să se regăsească.

2. A doua relatare corespunde ca răspuns la construcţia *Nu este bine ca omul să fie singur, îi voi face un ajutor, (kenegdo).*

Dacă avem în vedere variantă literară, sensul este de proximitate sau de opoziţie, termeni în antiteză care alternează în relaţia dintre bărbat şi femeie. Această îl sprijină, dar poate fi şi împotriva lui.

Tratatul Sanhedrin[16] (39a) menţiona că femeia este o slujnică a bărbatului. Midraşul defineşte expresia „kenegdo" *Ea îi va fi un ajutor, dacă bărbatul o merită şi va fi împotriva lui, dacă nu.* (Geneza R. 17:3). Sunt cercetători din perioada modernă, ca de pilda Carol Meyers[17], care conferă termenului de „kenegdo", sensul de ajutor mutual.

Potrivit lui R. Samuel[18], (în Gen. R. 8:1), femeia este creată dintr-o parte (astfel sunt denumite părţile Tabernacolului)[19] a bărbatului sau dintr-o coastă (ţela). Tema apare în mitul

[15] Ce este MIDRAŞ ? - Termenul Midraş a primit sensul său cel mai larg în contextul extra-biblic. Midraş este folosit uneori în contrast cu Mişna, când indică acea ramură a învăţăturii rabinice care se ocupă în special cu regulile legii tradiţionale. La acest stadiu al cunoaşterii noastre este imposibil să afirmăm care metodă de studiu este mai veche, Midraş sau Mişna. (Vezi G. F. Moore, Judaism, 1, p. 150 ş.urm.) http://dictionarbiblic.blogspot.ro/2013/04/talmud-si-midras.html - (Data accesării: 12.10.2017)

[16] https://en.wikipedia.org/wiki/Sanhedrin - (Data accesării: 12.01.2017) - Sunt folosite aceste surese deschise pentru a ne putea familiariza cu personalităţile marcante din religia iudaică despre care nu reuşim să găsi alte repere biografice numai în domeniul de specialitate fiind un domeniu greu accesibil.

[17] https://en.wikipedia.org/wiki/Carol_Meyers - (Data accesării: 12.01.2017) - Sunt folosite aceste surese deschise pentru a ne putea familiariza cu personalităţile marcante din religia iudaică despre care nu reuşim să găsi alte repere biografice numai în domeniul de specialitate fiind un domeniu greu accesibil.

[18] https://www.psychologytoday.com/experts/lawrence-r-samuel-phd (Data accesării: 12.01.2017)

[19] Tabernacol = sau "cortul întâlnirii". Construit de Moise după instrucţiunile date de Dumnezeu. (Exod 25-27). Un altar transportabil, care i-a însoţit pe israeliţi în deşert. Un sanctuar (mişkan) situat în centrul taberei, leviţii se stabileau în jurul perimetrului interior, celelalte triburi în jurul perimetrului exterior. Leviţii îl transportau împreună cu toate accesoriile sale dintr-un loc în altul. Avea trei pereţi de salcâm aurit, a patra latură era liberă. Sfânta Sfintelor se afla la capătul Sanctuarului, separată printr-un văl atârnat de zece stâlpi de lemn, pe care erau ţesuţi heruvimii. Chivotul Legământului cu doi heruvimi deasupra era în Sfânta Sfintelor. Tablele cu cele zece Porunci erau în interiorul Chivotului Legământului. După o hagadă

BDD-A27479 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:32 UTC)

sumerian al lui *Enki*[20], femeia creată din coastă bărbatului. Această temă, cu alte cuvinte, nu debutează în iudaism.

În Midraş, în Gen. R. 18:2, Deuteronom 6:11; Tan.Vaieşev 6, se precizează că Dumnezeu *ar fi hotărât să nu o făurească folosind capul lui Adam, de teamă ca ea să nu fie pretenţioasă, nici ochiul lui, de teamă ca ea să nu fie curioasă, nici urechea lui, de teamă ca ea să nu fie indiscretă, nici gâtul lui, de teamă să nu fie semeaţă, nici gura lui, de teamă să nu fie bârfitoare, nici inima lui, de teamă să nu fie geloasă, nici mâna lui, de teamă să nu fie şterpelitoare, nici piciorul lui, de teamă să nu fie umblăreaţă, ci a făcut-o folosind coasta, o parte modestă a lui Adam (...) Cu toate acestea, ea întruneşte toate aceste defecte.*

Adam a fost creat de Dumnezeu. A decis apoi să-l ajute, *eser kenegdo* (Geneza 2:18, 20) literar, *un ajutor înaintea lui, un ajutor corespunzător pentru el* şi a trimis un somn adânc peste el. În timpul somnului, a luat una dintre coastele lui *şela* (Geneza 2:21) şi a construit *bana* din ea o femeie (*le issa*) – Creaţia. Adam recunoaşte o înrudire cu această femeie (*issa*), deoarece a fost luată din *om /bărbat / iş* (1 Corinteni, 11:8) (Geneza 2:23). Este important să existe o asemănare formală între cei doi termeni, chiar dacă unii teologi consideră că termenii *is şi issa* sunt diferiţi, din punct de vedere etimologic.

Eva, prin intermediul şarpelui, îl determină pe Adam, să mănânce din fructul oprit (Căderea) şi este pedepsită de Dumnezeu să nască în dureri şi să fie (*masal be*) dominată de Adam. *Hawwa*, numită Eva de Adam (Geneza 3:20), este mama tuturor celor vii (hay). Sunt exegeţi, care adoptă teoria, potrivit căreia *hawwa* reprezintă o formă arhaică a termenului hayya *lucru viu*. Septuaginta preia această idee şi o traduce în Geneza 3:20 prin noţiunea de *zoe „viaţa”.* Alţii apreciază că este o analogie cu termenul aramaic *şarpe*, relaţionat cu o zeitate feniciană *hwt* (ce ar putea să fie un şarpe).

În Vechiul Testament, numele *hawwa* apare de două ori (Geneza 3:20 şi 4:1), noţiunea de femeie este folosită mai frecvent. În Septuaginta şi în Noul Testament, apare sub o altă formă *Heua* (*Eua* în unele manuscrise). În Vulgata, a devenit *Heva* şi a ajuns *Eva* în traducerile actuale.

Modestia femeilor este abordată frecvent în literatura rabinică. Termenul ce defineşte toate atributele specifice este un substantiv ebraic şi anume *ţniut, a fi ascuns*. Puterea naturală de seducţie a femeii este periculoasă pentru bărbat şi trebuie ascunsă.

În Ket. 72a, se prevede că o femeie aflată în public, trebuie să-şi ascundă anumite părţi ale trupului şi, în special, **părul**. Totuşi, în Biblie, femeia are în păr diverse podoabe, în *Cântarea Cântărilor* cosiţele Sulamitei sunt elogiate, modul în care se împleteşte părul în cartea lui Isaia (3:24), cartea a II-a a lui Samuel (14:26) şi în capitolul 13 din Judecători. În cazul în care exista suspiciunea că a comis un adulter, era umilită şi părul era despletit de preot (Numeri 5:8).

În Ber. 24, se menţionează că şi **vocea** femeii sau pielea ei aveau valenţe sexuale provocatoare. Exegeţi moderni au interpretat această cutumă, prin faptul că femeilor, li se conferă un statut inferior, nu se are în vedere decât importanţa lor din punct de vedere sexual. Rabi Ioşua ben Hanania, în Talmudul din Ierusalim (Ber. 2:3), dă o explicaţie acestui fapt şi anume că femeia este tributară unui sentiment de jenă, deoarece a încălcat legea şi l-a ascultat pe şarpe. În consecinţă pentru faptul că şi-a ascultat femeia, bărbatul nu trebuie să se simtă cuprins de ruşine. Originea acestei interdicţii a constat în modalitatea în care femeia a fost şi este privită de bărbat.

Rabi Eleazar[21] în Geneza 22:2, menţionează *Femeia a fost înzestrată cu mai mult discernământ decât bărbatul*. Rabi Irmeia aprecia *femeia rămâne acasă în timp ce bărbatul*

---

rabinică, aici s-ar fi aflat şi primele table ce fuseseră sparte. Templul construit de Solomon la Ierusalim, loc al depozitării chivotului, a întrecut în frumuseţe sanctuarul.

[20]Zeiţa Nin-ti ia fiinţă din coastă lui Enki, *ti* în limba sumeriană semnifică *coasta*, dar, în acelaşi timp, *viaţa*.

[21]https://en.wikipedia.org/wiki/Eleazar_ben_Azariah - (Data accesării: 12.01.2017)

BDD-A27479 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:32 UTC)

iese şi învaţă discernământul, frecventând alte persoane.. Faptul că femeia este superioară din punct de vedere al inteligenţei, implică într-un anume fel îndepărtarea ei de la cunoaştere sau din viaţa socială, deoarece ea nu are nevoie de aşa ceva.

Epoca în care au scris rabinii este o mărturie a restrângerii rolului femeii în spaţiul public. Potrivit rabinilor Dumnezeu a împodobit femeia, care era foarte frumoasă, cu diverse pietre preţioase şi a prezentat-o lui Adam. Frumuseţea nu este asociată femeii în povestirea biblică. Dumnezeu este acela care a oficiat prima căsătorie a omenirii, spun rabinii.

În Geneza 2:24, este prezentată unirea dintre Eva şi Adam, actul sexual: *Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa, şi vor fi amândoi un singur trup*.

Amândoi se află în acel spaţiu paradisiac. Apare ocazia de a-şi exercita liberul arbitru. Dumnezeu le poruncise să nu mănânce din roadele arborelui cunoaşterii binelui şi răului. Ei nu ascultă porunca. Chiar dacă tradiţia o consideră răspunzătoare pe femeie, amândoi sunt pedepsiţi, amândoi sunt responsabili pentru acest fapt.

În Talmudul din Ierusalim şi Midraş Raba, sunt explicate cele trei porunci pentru care sunt răspunzătoare femeile (Sab. 2:6, Gen. R. 17:8,). Eva poartă vina faptului că bărbatul este muritor. Femeile pierd sânge, deoarece Eva este cea care a vărsat sângele lui Adam. Eva este răspunzătoare pentru faptul că moartea exista. Femeia trebuie să aducă ofranda din aluat, pentru că Eva i-a adus prejudicii lui Adam, aluatul din care s-a plămădit lumea. Femeia trebuie să aprindă lumânările de Şabat, deoarece a stins în sufletul lui Adam, lumina lumii. Porunca de aprindere a lumânărilor la debutul şabatului şi a celorlalte sărbatori aparţine femeilor.

În Midraş Raba (Geneza R. 17:8) şi în Talmudul de la Ierusalim (TI SHab. 2:6), apare următoarea interogaţie *De ce i-a fost dată lui porunca aprinderii candelelor de Şabat?*. Adam, primul om, era candela lumii şi în Proverbe 20:27 apare *Sufletul omului este un sfeşnic de la Dumnezeu*. Într-un anume fel, cele două versiuni sunt diferite, Talmudul din Ierusalim se referă la Proverbe. Din acest text rezultă că doar Eva era răspunzătoare pentru neascultare. În textul Genezei, se menţionează că răspunderea aparţine celor doi şi apreciază că Adam prima fiinţă, este bărbat şi nu o fiinţă androgină. Textul Proverbelor este interpretat prin faptul că-l desemnează pe bărbat prin excluderea femeii. Termenul *adam* implică pe amândoi. Pentru că Eva a greşit, sunt condamnate femeile din generaţiile următoare, pentru a o răscumpăra.

Poruncile ţin de domeniul căminului, sunt de natură pozitivă, legate de timp. Sunt în atribuţia femeilor, care se aflau în spaţiul privat la acele ore, în timp ce soţii lor erau la sinagogă. Potrivit lui Chava Weissler[22], se pare că în anumite rugăciuni (thine) redactate de femei, din secolul al XVII-lea persoana care aprinde lumânările dobândeşte o dimensiune mistică, acţiune similară cu cea a unui preot în Templu.

Mişcările egalitariste ulterioare au impus schimbarea rolului femeilor cu bărbaţii şi aprinderea lumânărilor nu mai aparţine exclusiv femeilor.

În cea de a doua naraţiune privitoare la Creaţie, femeia are rol activ, este protagonistă şi bărbatul are rol pasiv. Femeia este caracterizată de curiozitate. Caută să afle cât mai mult, şarpele *ştie* aceasta şi o ispiteşte. Există o relaţie între femeie şi hrană, bărbatul este hrănit de femeie.

Tradiţia menţionează diverse texte în care femeia manifestă o influenţă extraordinară în toate demersurile, pe care le face bărbatul. În Gen. R. 17:7, conform cu Midraş Raba, apare *totul vine de la femeie; o femeie rea îl face rău pe bărbat; o femeie pioasă îl face pios pe bărbat.* Influenţa femeii este fundamentală, însă şi bărbatul are posibilitatea de alegere. Sunt analize moderne ce afirmă că Eva prin aportul ei a adus cunoaşterea în lume. Adam se disculpă când este certat de Creator şi dă vina pe Eva (o parte din tradiţia iudaică adoptă

[22] https://religion.cas2.lehigh.edu/content/chava-e-weissler - (Data accesării: 22.10.2017)

BDD-A27479 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:32 UTC)

această pozitie): *Femeia pe care mi-ai dat-o să fie cu mine, ea mi-a dat din pom şi eu am mâncat.*(Geneza 3:12)

Femeia nu-şi asumă fapta şi procedează analog bărbatului, dar vinovat de această dată este şarpele. Femeia este pedepsită prin faptul că va suporta durerile naşterii. Sunt şi alte traduceri, de pildă *Voi spori mult munca ta şi graviditățile tale*, în care nu mai apare ideea naşterii în dureri. Potrivit tradiţiei evreieşti, nu există interdicţia uşurării travaliului şi a durerii naşterii.

O altă consecinţă, este faptul că va fi dominată de bărbat *Si dorul tău va fi după bărbatul tău şi el te va stapâni* (Geneza 3:16). În acest context, regăsim o situaţie patriarhală, în care femeia este dominată de bărbat, aflându-se într-o situaţie inferioară.

Debutul istoriei umane are loc din momentul izgonirii din grădina Edenului. Împreună cu Adam are trei fii Cain, Abel şi Set (Geneza 4:1-2:25). Eva este numită *prima femeie* din momentul în care iese din grădina Edenului şi devine *mamă*. În nume se regăseşte menirea să aducă pe lume copii, ipostaza de mamă se impune.

După mai multe izvoare rabinice (ARN A1, PdRE 11, Sanh. 38b) ordinul de a procrea a fost premergător păcatului săvârşit. Eva şi Adam au conceput înainte de păcat. Tradiţia evreiască menţionează astfel că păcatul nu are conotaţie sexuală[23].

În Geneza R. 24:7, este prezentat astfel: *În ziua în care Elohim a creat fiinţa omenească, mascul şi femela i-a creat; în ziua aceea s-au petrecut trei minuni: au fost creaţi Adam şi Eva, au avut raporturi sexuale şi au zămislit.* Rabinii admit faptul că fiii şi fiicele au avut-o pe Eva, ca mamă.

În Midraş PdRE 20, Eva şi Adam au fost înmormântaţi în peştera Makpela la Hebron.

Eva apare în finalul povestirii şi-l numeşte pe Cain *Dobândit-am* (rădăcina ebraică a crea) *un om de la Dumnezeu* (Gen. 4:1). Femeia preia puterea de a numi de la bărbat, femeia devine subiect. Se impune ipostaza de *femeie-creator*, ce trimite la naraţiunile mitologice în care zeiţa mamă este asociată cu divinul. Implică şi o răsturnare de situaţii, o re-venire către creaţia egalitară.

Avem, aşadar expuse principiile de bază pe care religia iudaică le-a promovat de la începutul existenței sale. Perspectiva creştină a preluat nuanța și realitatea prin care femeia primește un rol decisiv în planul mântuirii întregii omeniri, Pururea Fecioara Maria – cea mai curată ființă omenească- este cea prin care lucrează Dumnezeu în lume și din care se întrupează Mântuitorul Iisus Hristos.

În creștinism relația dintre bărbat și femeie se raportează la relația dintre Hristos și Biserică, Biserica fiind considerată *mireasa* lui Hristos pentru care El și-a dat viața, sacrificiul suprem, fără nici o valență sau nuanță denigratoare la adresa femeii.

Clarificând aceste concepte de bază cu privire la rolul femeii și al bărbatului în cadrul cuplului primordial vom putea identifica ipostazele pe care le transmit personajele prezentate de Liviu Rebreanu în romanul *Adam și Eva*.

Acest roman ne oferă perspective paradisiace. Ne spune că suntem pe drum, pe drumul cel bun care duce în final la iluminare, pace, desăvârşire, la o armonie a începuturilor. Nu ştim a câta viaţă este cea pe care tocmai o trăim, nici cât mai avem de îndurat. Ştim doar că cele mai multe dintre numitele iubiri sunt doar plăsmuirea minţii, născută din dorinţa fierbinte de a deveni, prin celălalt, întregi. Rebreanu o spune limpede şi convingător: *Bărbatul şi femeia se caută în vălmăşagul imens al vieţii omeneşti. Un bărbat din milioanele de bărbaţi doreşte o singură femeie din milioanele de femei. Unul singur şi una singură! Adam şi Eva!*

George Călinescu în celebra sa „Istorie”... spune că „Adam şi Eva” este un fel de poem metafizic. Cuplul arhetipal şi androginic se caută şi se reîntregeşte în şapte perioade istorice foarte diferite. Personajul principal, Toma Novac, trece prin mai multe vieţi, este pe

[23]Louis Ginzberg, Sexualitate „*The Legends of the Jews*” - https://www.britannica.com/biography/Louis-Ginzberg, (Data accesării: 12.10.2017)

BDD-A27479 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:32 UTC)

rând păstor în India, guvernator în Egipt, scrib în Babilon, cavaler roman în Roma în epoca domniei împăratului Tiberiu, călugăr în Germania medievală, medic în Franța revoluției franceze, și în fine profesor universitar la București. El se îndrăgostește pe rând de 7 personaje feminine diferite: de Navamalika, Isit, Hamma, Servilla, Maria, Yvonne, și de Ileana.

Povestea de iubire este mai dramatica decât toate celelalte povești cunoscute, chiar decât a faimosului cuplu Romeo și Julieta, deoarece în vreme ce eroii lui Shakespeare suferă din cauza iubirii neâmplinite o singură dată, eroii cărtii „Adam și Eva" trăiesc de nenumarate ori această deznădejde. Acest lucru se întampla fiindcă: *O viata omeneasca nu ajunge pentru a prilejui întâlnirea bărbatului cu femeia. Spațiul și timpul sunt piedici pe care sufletul, strâns în obezile materiale, numai treptat le poate învinge…intervin (și) obstacolele convențiilor sociale, care de multe ori sunt mai puternice decât puterile oricărui om.*

Adam și Eva este o carte inedită în peisajul literaturii românești, o carte care te îndeamnă la visare, o abordare metafizică a lui Rebreanu prin care se prezintă traseul sufletului și transformările pe care le suferă conștiința, este prezentată o reinterpretare a iubirii datorită descrierii suferințelor fizice pe care le suferă personajele din carte și care modifică povestea clasică de iubire de-abia după parcurgerea a 7 vieți (număr magic după cum ne spune Rebreanu) când cei doi se pot regăsi și realiza *unitatea desăvârșită prin dualitate*.

BIBLIOGRAPHY

*** *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Versiune diortosită după Septuaginta, redactată, adnotată și tipărită de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2009.

*** Dicționarul Explicativ al Limbii Române (ediția a II-a revăzută și adăugită), Autor: Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", Editura Univers Enciclopedic Gold, Anul apariției: 2012.

*** *Legende mitologice din opera poeților greci și latini.* Antologie, prefață și note de Ion Acsan. București: Albatros,1972.

*** Marele Dicționar de Neologisme, Autor: Florin Marcu, Editură: Editura Saeculum, Anul apariţiei: 2000.

DĂRĂBUȘ, Carmen. *Despre personajul feminin. De la Eva la Simone de Beauvoir.* Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2004.

DIMITRIU, Daniel, *Ares şi Eros. Sinteze critice*, Iaşi, Editura Junimea, 1978.

ELIADE, Mircea. *Mefistofel și androginul.* București: Humanitas, 1995. Traducere de Alexandra Cuniță.

GRICE, Julia, *Secretele atracţiei feminine*, Traducere de Anca Berbescu, Bucureşti, Editura Orizonturi, 1998.

REBREANU, Liviu, *Adam și Eva,* București: 1000+1 Gramar, 1995.

Resurse electronice:

http://www.marian-rujoiu.ro - (20.12.2015)
http://enciclopedie.citatepedia.ro - (21.12.2015)
https://en.wikipedia.org - (Data accesării: 22.10.2017)
https://religion.cas2.lehigh.edu - (Data accesării: 22.10.2017)
http://www.pruteanu.ro - (Data accesării: 22.10.2017)
http://www.romlit.ro - (Data accesării: 22.10.2017)
https://en.wikipedia.org - (Data accesării: 12.01.2017)
https://www.psychologytoday.com - (Data accesării: 12.01.2017)

BDD-A27479 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:32 UTC)

http://www.webdex.ro - (Data accesării: 12.10.2017)
http://www.diane.ro - (Data accesării: 12.10.2017)
http://www.bucurestiivechisinoi.ro - (Data accesării: 12.10.2017)
https://www.britannica.com - (Data accesării: 12.10.2017)
http://www.bbc.co.ukl - (Data accesării: 12.10.2017)
https://dexonline.ro - (Data accesării: 12.10.2017)

BDD-A27479 © 2017 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.169 (2026-11-07 03:06:32 UTC)